

ORDIN

mun. Chișinău

Nr. 1090 din 22 decembrie 2016

**Cu privire la aprobarea
Instrucțiunii privind evaluarea și dezvoltarea
comportamentului elevilor din învățământul
primar și secundar general**

În temeiul Hotărârii Colegiului Ministerului Educației nr.3/3 din 27 decembrie 2016 *Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind evaluarea și dezvoltarea comportamentului elevului din învățământul primar și secundar*, Ministrul educației emite

ORDIN:

1. Se aprobă *Instrucțiunea privind evaluarea și dezvoltarea comportamentului elevului din învățământul primar și secundar* (se anexează).
2. Organele locale de specialitate în domeniul învățământului din raioanele Telenești, Strășeni, Ștefan Vodă, Sîngerei, Ialoveni, Orhei și mun. Bălți:
 - 2.1. vor pilota *Instrucțiunea privind evaluarea și dezvoltarea comportamentului elevului* în perioada 9 ianuarie – 31 mai 2017;
 - 2.2. vor prezenta până la 15 iunie 2017 un raport privind cadrul de punere în aplicare a prevederilor prezentului document.
3. Organele locale de specialitate în domeniul învățământului:
 - 3.1. vor familiariza conducătorii instituțiilor de învățământ primar și secundar general din subordine cu prevederile *Instrucțiunii privind evaluarea și dezvoltarea comportamentului elevului*
 - 3.2. vor asigura punerea în aplicare a prevederilor *Instrucțiunii privind evaluarea și dezvoltarea comportamentului elevului* din învățământul primar și secundar general începând cu 1 septembrie 2017.
4. Direcția Învățământ preuniversitar (dl V. Crudu) va monitoriza punerea în aplicare a prevederilor prezentului ordin.
5. Controlul executării prezentului ordin se pune în sarcina doamnei Elena Cernei, viceministru.

Ministru

Corina FUSU

C. Lungu,
022 23 24 72

APROBAT: _____

Corina FUSU, ministru

Instrucțiunea

privind evaluarea și dezvoltarea comportamentului elevului din învățământul primar și secundar general

Capitolul I. Dispoziții generale

1. Instrucțiunea privind evaluarea și dezvoltarea comportamentului elevului (în continuare - Instrucțiune) stabilește cadrul de monitorizare și dezvoltare a comportamentelor pro-sociale la elevi în mediul școlar.
2. Instrucțiunea este elaborată în temeiul *Codului educației al Republicii Moldova* nr. 152 din 17 iulie 2014; Legii nr. 140 din 14 iunie 2013 cu privire la *protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți*; Legii nr. 45-XVI din 01 martie 2003 cu privire la *prevenirea și combaterea violenței în familie*; HG nr. 270 din 08 aprilie 2014 cu privire la aprobarea *Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului*, altor acte normative relevante în domeniu.
3. Prezenta Instrucțiune este adresată cadrelor de conducere și cadrelor didactice din instituțiile de învățământ primar și secundar general, în atribuția cărora intră proiectarea și desfășurarea activităților educative raportate la nevoile copiilor.
4. Scopul Instrucțiunii este să ghideze cadrele didactice în înțelegerea comportamentelor specifice ale elevului (cauze, factori, consecințe), identificarea comportamentelor problematice și dezvoltarea comportamentelor pro-sociale.
5. Administrația instituției de învățământ va asigura implementarea Instrucțiunii prin consolidarea capacităților cadrelor didactice, comunicarea cu părinții copiilor și colaborarea cu specialiștii din alte instituții.
6. La aplicarea prezentei Instrucțiuni, cadrele didactice vor ține cont de următoarele principii:
 - a) interesul superior al copilului;
 - b) luarea în considerare a opiniei copilului;
 - c) abordarea holistică a dezvoltării copilului;
 - d) abordarea individualizată;
 - e) intervenția timpurie;
 - f) nondiscriminarea;
 - g) confidențialitatea;
 - h) abordarea intersectorială.
7. În sensul prezentei Instrucțiuni, noțiunile utilizate au următoarele semnificații:
 - a) **Acceptarea de sine** – capacitatea de a cunoaște, înțelege, accepta propriile puncte forte, puncte slabe/ limite. Acceptarea de sine contribuie la asumarea responsabilității față de schimbare și autodezvoltare.
 - b) **Colaborarea** – capacitatea persoanei de a lucra împreună cu alții, pentru a atinge un scop comun. Colaborarea presupune ca fiecare membru al grupului să-și îmbunătățească

- performanțele proprii și să contribuie la creșterea performanțelor celorlalți membri ai grupului.
- c) **Comunicarea asertivă** – capacitatea de a exprima onest, direct și clar propriile nevoi, opinii, drepturi, fără a leza drepturile celorlalți, utilizând în comunicare mesaje de tipul *Eu*.
 - d) **Comportament** – modalitatea persoanei de a acționa și de a reacționa în anumite împrejurări sau situații, care poate fi observată în mod direct.
 - e) **Comportament pro-social** – comportament cu consecințe sociale pozitive, care contribuie la bunăstarea fizică și psihică a persoanei și a celorlalți.
 - f) **Comportament problematic** – orice manifestare/ acțiune care pune în pericol starea fizică/ psihică a persoanei și relațiile acesteia cu cei din jur.
 - g) **Feedback constructiv** – reacția de răspuns la un comportament, formulată într-un mod asertiv, care are scopul de a-l încuraja sau modifica.
 - h) **Păstrarea bunurilor personale și comune** – capacitatea de a manifesta respect față de bunurile proprii și ale altor persoane; capacitatea de a utiliza responsabil bunurile comune din instituția de învățământ.
 - i) **Siguranță** – sentimentul de liniște și încredere pe care îl dă cuiva faptul de a se ști la adăpost de orice pericol.
 - j) **Toleranță pentru diversitate** – capacitatea de a recunoaște și respecta trăsăturile, capacitățile, comportamentele celorlalți, diferite de cele proprii.
8. Instrucțiunea se referă la monitorizarea următoarelor comportamente ale elevului, care stau la baza dezvoltării competențelor-cheie, prevăzute de finalitățile educației și implicit contribuie la atingerea idealului educațional: acceptarea de sine, comunicarea asertivă, colaborarea, respect pentru diversitate, respect pentru reguli, bunuri personale și comune. Fiecare comportament este descris prin intermediul unui set de indicatori, incluși în *Grila de evaluare a comportamentului elevului* (anexa 1).
9. Comportamentele vizate de prezenta Instrucțiune derivă din prevederile *Regulamentului-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II* și sunt operaționalizate pentru a oferi un cadru de observare și evaluare obiectivă a manifestării acestora în mediul școlar.

Capitolul II. Procedura de implementare a Instrucțiunii

Secțiunea 1

Informarea elevilor și părinților/ reprezentanților legali despre procedura de evaluare, dezvoltare și monitorizare a comportamentului elevului în mediul școlar

10. În primele două săptămâni ale anului școlar, învățătorul/ dirigintele informează elevii și părinții/ reprezentanții legali despre:
- a) prevederile regulamentului intern al instituției de învățământ cu privire la drepturile și obligațiile elevilor și ale părinților;
 - b) prevederile Instrucțiunii de evaluare și dezvoltare a comportamentului elevului: scopul, metodele de monitorizare, finalitățile procesului de evaluare;
 - c) strategiile de intervenție în cazul identificării unui sau mai multor comportamente problematice, manifestate de elev în mediul școlar.
11. Informarea elevilor, părinților/ reprezentanților legali ai acestora se realizează prin metode accesibile, luându-se în considerare vârsta, capacitățile și gradul lor de maturitate. Acces la *Grila de evaluare a comportamentului elevului* o are doar elevul, părinții acestuia, administrația instituției și cadrele didactice care citesc ore în clasa respectivă.

12. Informarea elevilor se realizează prin metode accesibile, luându-se în considerare vârsta, capacitățile și gradul lor de maturitate.

Secțiunea a 2-a

Monitorizarea comportamentului elevului

13. Învățătorul/ dirigintele monitorizează, pe tot parcursul anului școlar, comportamentul elevului, luând în considerare indicatorii specifici stipulați în *Grila de evaluare a comportamentului elevului* (anexa 1).
14. Monitorizarea comportamentului elevului se realizează de învățător/ diriginte atât prin observarea directă, cât și prin comunicarea cu părinții elevului, personalul didactic, didactic auxiliar și nedidactic care dețin anumite informații despre comportamentul elevului.
15. În baza rezultatelor curente ale monitorizării, învățătorul/ dirigintele completează lunar și la finele semestrului (totalizator) *Grila de evaluare a comportamentului elevului*, pentru fiecare elev din clasă.

Secțiunea a 3-a

Dezvoltarea comportamentului pro-social

16. În baza rezultatelor monitorizării comportamentului elevului, învățătorul/ dirigintele formulează, după necesitate cu implicarea psihologului școlar și a părinților, obiectivele și programul de formare a comportamentelor pro-sociale pentru anul curent de studii. Activitățile vor viza un elev, un grup mic de elevi sau toată clasa.
17. În cadrul programului de formare, se recomandă realizarea următoarelor activități:
- elaborarea, împreună cu grupul de elevi și părinți, a regulilor comportamentale specifice;
 - încurajarea comportamentelor pozitive prin aprecierea lor;
 - critica constructivă a comportamentelor problematice în cadrul discuțiilor individuale cu elevul;
 - exersarea competențelor sociale și emoționale prin metode interactive, desfășurate în cadrul orelor de curs, orelor de dirigenție, activităților extrașcolare și extracurriculare;
 - oferirea exemplului propriu de comportament pro-social;
 - alte activități de formare a comportamentului pro-social.
18. În implementarea programului de formare a comportamentului pro-social, învățătorul/ dirigintele colaborează cu părinții/ reprezentanții legali ai elevilor. Colaborarea cu părinții se realizează prin:
- Ședințe cu părinții elevilor.* Modul de organizare a acestora va facilita schimbul de experiență și practici pozitive în dezvoltarea comportamentelor pro-sociale la copii și modificarea comportamentelor problematice;
 - Discuții individuale* la solicitarea învățătorului/ dirigintelui sau a părintelui. Se vor discuta comportamentele problematice ale elevului, cu scopul de a înțelege cauzele acestuia și de a elabora un plan de acțiuni pentru modificarea lor. În cazul în care părinții sunt plecați la muncă peste hotare/ sunt în criză de timp, se discută cu reprezentanții legali ai copiilor /sau se discută la telefon / prin skype;
 - Orientarea părinților spre alți specialiști* (psiholog, asistent social, medic etc.) în cazurile grave, când elevul manifestă comportamente cu un grad sporit de risc pentru el și pentru ceilalți colegi;

- d) *Invitarea părinților în asistarea la ore și la activități extracurriculare.* Părinții elevilor au posibilitatea de a-și vedea copilul în contextul școlar, de a cunoaște nivelul de dezvoltare a competențelor intelectuale, relațiile acestuia cu colegii, de a încuraja emoțional copilul și de a dezvolta o relație de încredere și respect reciproc.

Părinții elevilor cu comportament deviant le este recomandată asistența la ore pentru a participa la schimbarea comportamentului copilului său.

- a) *Alte modalități.*

19. Pentru elaborarea și implementarea programului de formare a comportamentului pro-social, învățătorul/ dirigintele colaborează cu membrii echipei multidisciplinare/ grupului intrașcolar, specialiștii SAP, reprezentanții serviciilor din comunitate.

Secțiunea a 4-a

Intervenția în cazul comportamentelor problematice

20. În cazul identificării unui sau mai multor comportamente problematice, învățătorul/ dirigintele parcurge următorii pași:
- a) la prima înregistrare a comportamentului problematic, învățătorul/ dirigintele va comunica elevului ceea ce a observat și va monitoriza în continuare comportamentul;
 - b) în cazul manifestării frecvente a comportamentului problematic, învățătorul/ dirigintele identifică motivele, factorii de menținere a comportamentului, starea psihoemoțională a elevului, inclusiv în cadrul discuției individuale cu acesta. În consecință, învățătorul/ dirigintele va elabora modalitatea optimă de intervenție;
 - c) dacă un comportament problematic se manifestă la anumite discipline școlare, învățătorul/ dirigintele va evalua cauzele, relația elev-cadru didactic și va interveni cu metode optime de soluționare a problemelor apărute;
 - d) în cazul în care comportamentul problematic este o manifestare de apărare, de adaptare, de integrare în grup, învățătorul/ dirigintele va propune activități, în cadrul orelor de dirigentie, în scopul sporirii coeziunii grupului, formării deprinderilor de soluționare a conflictelor etc.;
 - e) dacă comportamentul problematic continuă să fie manifestat, învățătorul/ dirigintele va comunica individual cu părinții/ reprezentanții legali ai elevului. Discuția va avea scopul de a informa părinții despre conduita copilului și de a solicita ajutorul acestora pentru modificarea comportamentelor problematice;
 - f) dacă părinții/ reprezentanții legali nu manifestă receptivitate, iar comportamentul problematic al elevului crește în frecvență și intensitate, cadrul didactic va solicita asistența psihologului școlar sau a specialiștilor Serviciului de asistență psihopedagogică pentru o evaluare psihologică a elevului și elaborarea unui plan de intervenție;
 - g) în cazul în care comportamentul problematic al elevului se menține, cadrul didactic va apela la consultația echipei multidisciplinare/ grupului intrașcolar;
 - h) dacă comportamentul problematic al elevului este determinat de mediul familial abuziv (insecuritate, lipsa de protecție, stil autoritar de educație, permisivitate, lipsa controlului etc.), învățătorul/ dirigintele, în mod obligatoriu, va informa coordonatorul acțiunilor de prevenire, identificare, raportare și referire a cazurilor de abuz, neglijare, exploatare și trafic al copilului.

Secțiunea a 5-a

Evaluarea comportamentului la sfârșitul semestrelor școlare

21. Lunar și la finele semestrului (totalizator), învățătorul/ dirigintele completează *Grila de evaluare a comportamentului* pentru fiecare elev din clasă, în baza monitorizării comportamentului în perioada respectivă. Grila reprezintă un instrument de lucru, care facilitează oferirea unei reacții inverse constructive despre conduita elevului.
22. Complementar, învățătorul/ dirigintele propune elevului, cu acordul acestuia, să-și autoevalueze comportamentul în mediul școlar, utilizând același instrument. Analiza comparativă a rezultatelor evaluării de către învățător/ diriginte și ale autoevaluării se realizează în cadrul unei discuții individuale cu elevul. Discuția va fi orientată spre identificarea progreselor obținute, comportamentelor pro-sociale manifestate frecvent, pentru a-l încuraja, dar și a comportamentelor care urmează a fi dezvoltate. Este important ca discuția să poarte un caracter amiabil și să ofere elevului oportunitatea de a învăța.
23. Informarea părinților/ reprezentanților legali despre comportamentul manifestat de elev se realizează prin oferirea *Grilei de evaluare a comportamentului* la sfârșit de semestru. În caz de necesitate, la solicitarea părintelui sau a învățătorului/ dirigintelui, se va desfășura o discuție individuală cu referire la comportamentul manifestat de elev.
24. În baza evaluării realizate, învățătorul/ dirigintele (după necesitate cu implicarea psihologului școlar și a părinților) elaborează programul individual și/sau colectiv de formare a comportamentului elevilor pentru următorul semestru/ an de studii.
25. Grila de evaluare a comportamentului elevului completată anual se păstrează pe durata unui ciclu de învățământ în portofoliul clasei, iar la absolvire/ transfer într-o altă instituție se anexează la dosarul personal al elevului.

Anexă la Instrucțiunea privind evaluarea și dezvoltarea comportamentului elevului din învățământul primar și secundar general

Grila de evaluare a comportamentelor manifestate de elevi

Numele, prenumele elevului _____, Numele, prenumele dirigintelui _____

Clasa _____

Perioada de evaluare SEMESTRUL I, anul de studii _____

Frecvența manifestării comportamentelor specifice: Frecvent (F), Uneori (U), Niciodată (N)

	Indicatori descriptivi	Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie	Semestru I	Note, comentarii, observații comportamentale
ELEVUL:	1. Vorbește pozitiv despre sine						
	2. Explorează lucruri noi pentru a identifica propriile interese, aptitudini și/ sau a cunoaște propriile limite, fără a dăuna propriei sau altor persoane						
	3. Solicită ajutor de la persoane de încredere atunci când nu se descurcă singur sau pentru a discuta ce îl neocumă						
	4. Vorbește, în particular sau în grup/ clasă, despre eșecuri/ dificultăți, fără a se învinovăți pe sine sau pe ceilalți						
	5. Inițiază, menține și încheie o discuție într-un mod pasnic						
	6. Ascultă activ: <i>privește interlocutorul; suspendă alte activități; aprobă și încurajează nonverbal vorbitorul; adresează întrebări de clarificare; nu întrerupe</i>						
	7. Formulează cereri în mod respectuos, utilizând formule specifice de adresare.						
Acceptarea de sine							
Comunicare asertivă							

Respect pentru reguli, bunuri personale și comune									
19. Prezintă în termenul stabilit documente justificative pentru motivarea absențelor									
20. Păstrează ordinea și curățenia în spațiul personal și cel comun.									
21. Utilizează cu acuratețe resursele didactice (atlase, manualele școlare, cărțile din bibliotecă).									
22. Păstrează imobilul, mobilierul și utilajul instituției.									
23. Utilizează obiectele colegilor doar cu permisiunea acestora.									
24. Are o ținută vestimentară potrivită vârstei, anotimpului, care acoperă/ nu expune părțile intime ale corpului.									
25. Respectă regulile de utilizare a dispozitivelor electronice (telefon mobil, planșetă, laptop etc.) stabilite de instituție									
26. Respectă regulile referitoare la materialele și activitățile interzise în instituția de învățământ (droguri, băuturi alcoolice, țigări, arme, petarde, materiale cu caracter obscen sau pornografic, jocuri de									

Semnătura părintelui

Semnătura elevului

Semnătura învățătorului/ dirigintei

Grila de evaluare a comportamentelor manifestate de elevi

Numele, prenumele elevului _____, Numele, prenumele dirigintelui _____

Clasa _____

Perioada de evaluare SEMESTRUL II, anul de studii _____

Frecvența manifestării comportamentelor specifice: Frecvent (F), Uneori (U), Niciodată (N)

ELEVUL:	Indicatori descriptivi	Semestrul I					Note, comentarii, observații comportamentale
		Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie	Semestrul I	
Acceptarea de sine	1. Vorbește pozitiv despre sine.						
	2. Explorează lucruri noi pentru a identifica propriile interese, aptitudini și/ sau a cunoaște propriile limite, fără a dăuna propriei sau altor persoane.						
	3. Solicită ajutor de la persoane de încredere atunci când nu se descurcă singur sau pentru a discuta ce îl preocupă						
	4. Vorbește, în particular sau în grup/ clasă, despre eșecuri/ dificultăți, fără a se învinovăți pe sine sau pe ceilalți.						
	5. Inițiază, menține și încheie o discuție într-un mod pasnic						
	6. Ascultă activ: <i>privește interlocutorul; suspendă alte activități; aprobă și încurajează nonverbal vorbitorul; adresează întrebări de clarificare; nu întrerupe vorbitorul. etc.</i>						
	7. Formulează cereri în mod respectuos, utilizând formule specifice de adresare.						
Comunicare asertivă							

	8. Spune NU direct și onest când nu poate/ nu vrea să satisfacă o cerere sau când cererea implică anumite riscuri																											
	9. Oferă și solicită feedback constructiv în comunicare.																											
	10. Exprimă emoțiile într-un mod echilibrat, fără a dauna propriei sau altor persoane.																											
	11. Își asumă roluri și responsabilități în grupul de elevi, în conformitate cu capacitățile, interesele proprii.																											
	12. Ascultă ideile și recunoaște contribuția tuturor membrilor grupului.																											
	13. Oferă ajutor colegilor când aceștia îl solicită, face schimb de informații/ resurse necesare.																											
	14. Respectă regulile stabilite în grupul de elevi, clasă, școală																											
	15. Respectă diferențele de cultură, tradiții, modul de viață a colegilor săi.																											
	16. Apreciază și valorifică competențele semenilor care sunt considerați diferiți.																											
	17. Acceptă să realizeze sarcini comune cu colegi/ semeni indiferent de sex, limbă, religie, opinie, naționalitate, etnie/ origine socială, situație materială, stare de sănătate etc.																											
	18. Exprimă opinii critice față de comportamentele discriminatorii manifestate în raport cu sine și alte persoane.																											

Colaborare

Respect pentru diversitate

Respect pentru reguli, bunuri personale și comune

19. Prezintă în termenul stabilit documente justificative pentru motivarea absențelor.

20. Păstrează ordinea și curățenia în spațiul personal și cel comun.

21. Utilizează cu acuratețe resursele didactice (atlas, manuale școlare, cărțile din bibliotecă).

22. Păstrează imobilul, mobilierul și utilajul instituției.

23. Utilizează obiectele colegilor doar cu permisiunea acestora.

24. Are o ținută vestimentară potrivită vârstei, anotimpului, care acoperă/ nu expune părțile intime ale corpului.

25. Respectă regulile de utilizare a dispozitivelor electronice (telefon mobil, planșetă, laptop etc.) stabilite de instituție

26. Respectă regulile referitoare la materialele și activitățile interzise în instituția de învățământ (droguri, băuturi alcoolice, țigări, arme, petarde, materiale cu caracter obscen sau pornografic, jocuri de hazard).

Semnătura învățătorului/ dirigintelui

Semnătura elevului

Semnătura părintelui